

บทที่ ๙

แจก อี การ์นต์ในปุงลิงค์

อี การ์นต์ ในปุงลิงค์
เมื่อลงวิภัตตินามแล้วมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

วิภัตติ	เอกวचณะ		พหูวचณะ	
ป.	อี+ลี	=อี	อี+โย	=อโย, อี
ท.	อี+อํ	=อี	อี+โย	=อโย, อี
ต.	อี+นา	=อีนา	อี+หิ	=อีหิ, อีภิ
จตุ.	อี+ส	=อิสฺส, อีโน	อี+นํ	=อินํ
ปญ.	อี+สฺมา	=อิสฺมา, อิมฺหา	อี+หิ	=อีหิ, อีภิ
ฉ.	อี+ส	=อิสฺส, อีโน	อี+นํ	=อินํ
ส.	อี+สฺมึ	=อิสฺมึ, อิมฺหิ	อี+สฺ	=อิสฺ
อา.	อี+ลี	=อี	อี+โย	=อโย, อี

ลำดับ	เอกภาวะ	พหูภาวะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	มุหนี	มุหนีโย, มุหนี	อ. (อันว่า) / อ. ____ ท. (ทั้งหลาย)
ท.	มุหนี	มุหนีโย, มุหนี	ซึ่ง, ลู่อ, ยั่ง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ
ต.	มุหนีนา	มุหนีหิ, มุหนีภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี
จต.	มุหนีสุส, มุหนีโน	มุหนีนัง	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	มุหนีสุมา, มุหนีมุทา	มุหนีหิ, มุหนีภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	มุหนีสุส, มุหนีโน	มุหนีนัง	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	มุหนีสุมี, มุหนีมุหิ	มุหนีสุ	ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ
อา.	มุหนี	มุหนีโย, มุหนี	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

ลำดับ	เอกภาวะ	วิธีลงวิภาคี
ป.	มุ _๑ นิ	ลง สี สบ สี
ทุ.	มุ _๑ นี	แปลง อ ^๑ เป็นนินิคคหิต (ง)
ต.	มุ _๑ นิ ^๒ นา	ลง นา คง นา
จต.	มุ _๑ นิ ^๓ สุ ^๓ ส, มุ _๑ นิ ^๓ โน	ลง ส ^๓ อาคม (หรือแปลง ส เป็น ส ^๓ ส), แปลง ส เป็น โน
ปญ.	มุ _๑ นิ ^๓ สุ ^๓ มา, มุ _๑ นิ ^๓ มุ ^๓ ทา	ลง สุ ^๓ มา คง สุ ^๓ มา, แปลง สุ ^๓ มา เป็น มุ ^๓ ทา
ฉ.	มุ _๑ นิ ^๓ สุ ^๓ ส, มุ _๑ นิ ^๓ โน	ลง ส ^๓ อาคม (หรือแปลง ส เป็น ส ^๓ ส), แปลง ส เป็น โน
ส.	มุ _๑ นิ ^๓ สุ ^๓ มี, มุ _๑ นิ ^๓ มุ ^๓ หิ	ลง สุ ^๓ มี คง สุ ^๓ มี, แปลง สุ ^๓ มี เป็น มุ ^๓ หิ
อา.	มุ _๑ นิ	สบ สี

ลำดับ	พหูพจน์	วิธีลงวิภัตติ
ป.	มุนโย, มุนี	แปลง อิ เป็น อ ลง โย คง โย, ที่ชะ อิ เป็น อี สบ โย
ท.	มุนโย, มุนี	แปลง อิ เป็น อ ลง โย คง โย, ที่ชะ อิ เป็น อี สบ โย
ต.	มุนีหิ, มุนีภิ	ที่ชะ อิ เป็น อี ลง หิ คง หิ, แปลง หิ เป็น ภิ
จตุ.	มุนีนํ	ที่ชะ อิ เป็น อี, ลง นํ คง นํ
ปญ.	มุนีหิ, มุนีภิ	ที่ชะ อิ เป็น อี, แปลง หิ เป็น ภิ
ฉ.	มุนีนํ	ที่ชะ อิ เป็น อี, ลง นํ คง นํ
ส.	มุนีสฺ	ที่ชะ อิ เป็น อี, ลง สฺ คง สฺ
อา.	มุนโย, มุนี	แปลง อิ เป็น อ ลง โย คง โย, ที่ชะ อิ เป็น อี สบ โย

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี การใช้ มุณี (ผู้รู้)

๑. มุณี ลีลเส ปสาสติ.

อ.ผู้รู้ ย่อมสอน ซึ่งศิษย์ ท.

๒. จ มุนโย โลเก อตถิ.

อ.ผู้รู้ ท. ๖ มีอยู่ในโลก.

๓. ลีลสา มุณี อนฺวตฺตฺนฺติ.

อ.ศิษย์ ท. ย่อมประพฤติตาม ซึ่งผู้รู้.

๔. ปณฺทิตา สมนาสมฺพุทฺเธ มุณิมุนโย วทนฺติ

อ.บัณฑิต ท. ย่อมเรียก ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท. ว่าเป็นมุณีมุณี

๕. มุขินา ลีสสุสา วินียนฺเต.

อ.ศิษย์ ท. อันผู้รู้ ย่อมแนะนำ.

๖. อเสกฺขมุณีหิ เสกฺขมุณโย โฉวทียนฺเต.

อ.พระเสขมุณี ท. อันพระอเสขมุณี ท. ย่อมกล่าวสอน.

๗. ปีติ มุณิสฺส อุปฺปชฺชติ.

อ.ปิติ ย่อมเกิดขึ้น แก่ผู้รู้.

๘. อาคาริยมุณโย อนาคาริยมุณินํ ทานํ เทนฺติ.

อ.อาคาริยมุณี ท. ย่อมถวาย ซึ่งทาน แก่อนาคาริยมุณี ท.

๙. ลีสุสา มุนิสฺมา อภิตฺตี ลภนฺติ.

อ.ศิษย์ ท. ย่อมได้ ซึ่งคำสั่งรเสริญ จากผู้รู้.

๑๐. สมฺมาสมฺพุทฺโธ ปน โลก มุนีหิ อคฺโค โหติ.

อนึ่ง อ.พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเลิศ กว่าผู้รู้ ท. ในโลก ย่อมเป็น

๑๑. มุนิสฺส ลีสุสา วายมฺนฺติ.

อ.ศิษย์ ท. ของผู้รู้ ย่อมพยายาม.

๑๒. ปจฺเจกมุนีนํ กิเลสํ นตฺถิ.

อ.กิเลส ของพระปัจเจกมุนี ท. ย่อมไม่มี.

๑๓. มุนิสุมิ ชินงุณ, ลีสสา อุปภูจหนตติ.

ครันเมื่อผู้รู้ แก่แล้ว, อ.ศิษย์ ท. ย่อมอุปภูจจาก.

๑๔. เตส มุนิสุ ปพพชิต อนาคาริยมุนิ นาม โหติ.

ในผู้รู้ ท. เหล่านี้หนหา อ.บรรพชิต ชื่อว่าเป็นอนาคาริยมุนิ ย่อมเป็น

๑๕. ลีสสา อาหंसุ “โภ มุนิ มยํ ตํ อุปภูจสิสสามาติ.

อ.ศิษย์ ท. กล่าวแล้วว่า ข้าแต่ผู้รู้ ผู้เจริญ อ.เรา ท. จักอุปภูจจาก ซึ่ง
ท่าน ดังนี้

๑๖. โภนตา มุนโย ตุมเห สตตานํ นาทา โหถ.

แน่ผู้รู้ ท. ผู้เจริญ อ.ท่าน ท. เป็นที่พึง ของสัตว์ ท. จงเป็น